

1990-01-25

231-2080-89

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET DJUPADALEN, DALA**I. ALLMÄN BESKRIVNING****A. DATA**

Skyddsform: Naturreservat
Objektnummer: 16
Beslutsdatum: 1969-10-30
Kommun: Falköping
Socken: Dala
Läge: Öster om Dala kalkbruk ca 2 km väster om Dala kyrka.
Area: ca 4,9 ha
Fastighet: Dala 37:1
Markägare: Skaraborgs läns Naturskyddsförening
Naturvårds-
förvaltare: Skogsvårdsstyrelsen

B. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER**Grunden för beslutet**

Ändamålet med reservatet är att bevara den geologiskt märkliga Djupadalen och angränsande alvarmarker. Beslutet är motiverat av vetenskapliga skäl.

Föreskrifter

Se kopia av länsstyrelsens beslut 1969-10-30 och nya föreskrifter utfärdade 1990-01-25.

C. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN**Topografi**

Djupadalen skär igenom den relativt jämna kalkstensplatån i reservatet. Dalen har en dagbredd av cirka 40 m och är ca 8 m djup. Dalens mynning i väster är förstörd av gamla kalkbrott och öster om reservatet delar den sig i två lägre dalgångar.

1990-01-25

231-2080-89

Geologi

Djupadalens uppkomst har varit föremål för många undersökningar. Den anses ha uppkommit vid avtappningen av issjöar efter hand som isfronten dragit sig tillbaka vid den sista inlandsisens avsmältning. Kalkstenshällarna på båda sidorna av dalen har varit renspolade och har i dag ett tunt jordtäckte.

Hydrologi

En liten bäck kommer från våtmarker och källor söder om reservatet och rinner ner i Djupadalen i dess östra del.

Vegetation

På båda sidor om dalen finns artrika alvartorrängar med t ex grusviva, grusbräcka, fjällgröe och ovanliga sandmaskrosor (*Androsace septentrionalis*, *Saxifraga tridiactylites*, *Poa alpina* och *Taraxacum*-gruppen *Erythrosperma*). Lav- och mossfloran är rik på kalkhällarna liksom i kalkklevarna, vilka även har en intressant ormbunksflora med bl a murruta (*Asplenium rutamuraria*).

gt röjd. I buskskiktet finns en, rosor, berberis, oxbär, getapel m fl arter (*Juniperus communis*, *Rosa* spp, *Berberis vulgaris*, *Cotoneaster integerrimus* och *Rhamnus catarthicus*). Trädsiktet är ojämnt fördelat och består av oxel, björk, hägg och sälg. I dalbottnen finns starrängar och sumpkärr förutom en del högvuxen trivialvegetation.

Tidigare markanvändning

Reservatet har under mycket lång tid varit en öppen betesmark. Liten brytning av kalksten har skett på södra sidan. I dalbottnens mynning når en rödfyrtipp fram mot reservatet. På södra sidan, i den västra kanten, har avbaningsmassor för länge sedan tippats i kalkstenskleven.

Nuvarande markanvändning

Hela området betas av nötkreatur. Omfattande röjningar och avverkningar har gjorts av Skogsvårdsstyrelsen.

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Reservatet skall skötas på ett sådant sätt att de geologiska, botaniska och landskapsmässiga värdena bibehålls. Denna målsättning kan uppnås med fortsatt bete och röjning.

1990-01-25

231-2080-89

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Årligt bete med nötkreatur anpassas efter rådande årsmån så att inte igenväxning eller överbetning uppstår. Antal djur och betesperioder fastställs av naturvårdsförvaltare och djurhållare tillsammans. Röjning bör ske årligen efter restaureringen för att bibehålla ett öppet landskap. Ett fåtal solitärträd och spridda buskar kan lämnas, liksom mindre buskage vid det gamla stenbrottet.

Avverkningen skall helst göras på tjälad mark. Avverknings- och röjningsavfall bör helst flisas och inte brännas. De små mängderna röjningsavfall vid årliga röjningar kan brännas på områden med tjockare jordtäckning.

1.3 Framtida dokumentation

Många botaniker har uppmärksammat området, bl a Nils Albertson, men någon botanisk inventering är inte känd från området. En framtida dokumentation bör göras i samband med ett eventuellt utvidgat reservat.

1.4 Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Naturreservatet har indelats i tre skötselområden, vilka framgår av kartan (bilaga 2). Varje skötselområde är kortfattat beskrivet och mål och åtgärder för skötseln är angivna, vilka utgår från de generella mål och skötselåtgärder redovisade under 1.1 och 1.2.

Skötselområde 1

Beskrivning: Området består av alvarmarkerna och kalkklevorna på båda sidor om dalen. Det är bevuxet med enstaka oxlar, häggar och körsbärsträd samt har ett buskskikt av enbuskar, rosor, berberis, viden och getapel. På den norra släntens västra sida finns ett snår med videkornell. En grupp med hasselbuskar finns på norra sidan mittemot stenbrottet. Längs bäcken och vid dess mynning i dalen finns vide- och häggbuskage.

Mål: Målet skall vara att skapa och vidmakthålla ett öppet alvarområde med enstaka träd och buskar.

Åtgärder: Enstaka oxlar bör avverkas liksom träden i kleven. Vid stenbrottet lämnas träd och buskar. Alla enbuskar med utbrett växtsätt röjes bort. Getaplarna på den norra slänten gallras och de kulturspridda kornellbuskarna bör utrotas. Hasselbuskarna bör delas in i ca tio grupper och en grupp röjes årligen. Fortsatt nötkreatursbete.

1990-01-25

231-2080-89

Skötselområde 2

Beskrivning: Dalbotten är fri från träd och buskar. Den västra delen är ett blött sumpkärr och en vattensamling finns vid gränsen. Resten av dalbotten består av fuktängar, utom vid den östra gränsen, där marken är frisk.

Mål: En öppen betesmark.

Åtgärder: Inga speciella åtgärder krävs mer än fortsatt bete och en eventuell slåtter av ratad högrötsvegetation.

Skötselområde 3

Beskrivning: Området består av en björkdunge i en låg svacka. Björkarna är ca 30 år gamla och står tätt. Vegetationen under är en frisk till fuktig rödvenäng med en trivial vegetation.

Mål: Målet är att skapa en ganska öppen björkhage.

Åtgärder: Första året avverkas ca 70 % av björkarna och efter ca tio år hälften av de kvarvarande. Fortsatt bete och eventuell röjning av stubbskott.

2 ANLÄGGNINGAR

2.1 Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är främst att bevara själva Djupadalen och alvarvegetationen på ömse sidor. Området är av vetenskapligt värde, varför friluftsanordningar inte avses att uppföras.

2.2 Information

Parkeringsplats: Den nuvarande parkeringen vid landsvägen Danskagården - Stenstorp är tillräcklig. En pil som hänvisar besökarna till reservatet bör sättas upp.

Informationstavla uppsättes i anslutning till stängselgenomgången.

Gränsmarkeringen ses över och eventuellt kompletteras.

2.3 Övriga anläggningar

Stängselgenomgång anordnas vid stigen från parkeringsplatsen och på reservatets norra sida.

1990-01-25

231-2080-89

3 TILLSYN OCH UNDERHÅLL

tillsyn av naturreservatet, ansvar för underhåll av gränsmarkeringar och anläggningar för besökare åvilar naturvårdsförvaltaren.

4 ARBETS- OCH ANSVARSFÖRDELNING

Reservatet förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med Skaraborgs Läns Naturskyddsförening. Ansvaret för genomförandet av beslutade åtgärder åvilar naturvårdsförvaltaren.

5 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller för överskådlig framtid vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer skall däremot ses över vart tionde år eller i övrigt när berörda parter anser det påkallat.

6 KOSTNADER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN - FINANSIERING

6.1 Kostnader för naturvårdsförvaltningen

En uppskattning av kostnaderna redovisas i bilaga 3 "Kostnadskalkyl för naturvårdsförvaltningen".

6.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av staten. Åtgärder som rör restaurering och underhåll av marken, framställning, byggande och underhåll av anläggningar samt tillsyn enligt skötselplan ingår i naturvårdsförvaltningen.

III DOKUMENTATION

A FOTODOKUMENTATION

Flygbilder

Ägo- och skifteskartor

Mark- och vegetationsfoto

Alvarmarkernas vegetationsutveckling bör studeras med hjälp av fotografier. Dokumentation av vegetationen i fasta provytor enligt nedan bör alltid kompletteras med foton. Med upprepad fotografering från fasta punkter i terrängen kan man följa detaljer i växttäckets, t ex igenmyllning av alvarfläckar, effekter av t ex träd- och buskröjning.

1990-01-25

231-2080-89

B UPPFÖLJNING

Skötseln skall ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen skall sedan ligga till grund för eventuella ändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

Uppföljningen kan delas upp i två delar.

1. Årsvisa noteringar
2. Noggranna inventeringar vart 5 - 10 år.

1. Årsvisa noteringar

Djurslag och antal betesdagar i varje fälla bör varje år noteras av djurhållaren. Blanketten i bilaga kan användas.

Varje år bör också enkla noteringar göras som kan visa på framgång i skötselarbetet. Inom skötselområdet 1 bör 2 - 3 rutor om ca 5 x 5 m läggas ut och markeras så att de lätt kan återfinnas varje år. i rutorna räknas antalet exemplar av några få lättigenkännliga arter som kan visa på framgång i skötselarbetet. Här kan förslagsvis nämnas grusviva, grusbräcka, fetknoppsarter, får-svingel, axveronika, vildlin. Även någon hävdmissgynnad art kan tas med och räknas exempelvis ängshavre, hundäxing och kummin.

Inom skötselområde 2 bör en ruta om ca 5 x 5 m läggas ut och markeras så att den lätt kan återfinnas varje år. Rutan bör läggas ut i dalgången i kanten mot befintligt kärr. Här räknas exempelvis brudsporre, fältvädd, blågrönt mannagräs. även älggräs som missgynnas av bra skötsel kan tas med och räknas.

Mätningar av vegetationshöjden bör utföras i utlagda ytor som en vägvisare för uppnått betestryck i enskilda fällor.

2. Noggranna inventeringar vart 5 - 10 år

På ett par platser i alvarmarken bör några fasta provrutor finnas där vegetationen noggrannt dokumenteras. i dessa rutor bör bl a noteras täckningsgrad för alla arter och även antalet skott eller plantor av vissa intressanta arter. Inventeringarna upprepas vart 5 - 10 år. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för dessa arbeten.

eller A. Bertilsson?

L. Sonden

1990-01-25

231-2080-89

LITTERATURFÖRTECKNING

- Albertson, N 1946 Österplana hed. Ett alvarområde
 på Kinnekulle.
 Acta Phytogeographica Suecica.
 Uppsala.
- Linde, G 1953 Djupadalen delvis räddad.
 Sveriges natur.
 Tidskrift. Stockholm.
- Moberg, I. 1951 Västergötlands geologi och land-
 former. Natur i Västergötland.
 Göteborg.
- Munthe, H 1938 Djupadalen i Västergötland. Ett
 intressant geologiskt naturminne
 som hotas av förstörelse.
 Sveriges natur. Årsbok årg. 29.
 Stockholm.
- Sahlström, K E 1959 Hinna rev och Djupadalen i Dala.
 Tvenne geologiska minnesmärken i
 Skaraborgs län. I Från Falbygd
 till Vänerkust. Lidköping.